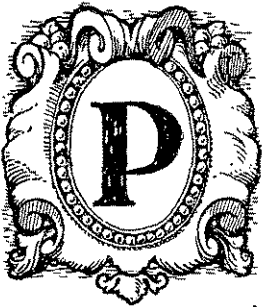

VULGARITZACIÓ DE POLÍTICA COMERCIAL

LA CLÀUSULA DE LA NACIÓ MÉS AFAVORIDA

PROPERA la data en què Espanya, i quasi-bé tots els altres Estats, tractaran de establir relacions comercials contractuals amb els demés països sobre noves bases, pensem és oportú vulgaritzar alguna de les qüestions relacionades amb la política comercial. Entre elles serà, segurament, matèria d'apassionada discussió la referent a la incorporació en els nous tractats de la clàusula de «la nació més afavorida», així com de la limitació del seu alcanç. Per això anem a parlar d'ella, a fi de què, quan arribi el moment, els no versats en aquests estudis puguin tenir una noció de la qüestió que és discuteix i de llurs importància i dificultats.

LA CLÀUSULA

No hi ha una redacció formulària, propiament dita, per a la clàusula de «la nació més afavorida», la qual en cada cas, encara que idèntica substancialment, difereix en quant als termes d'expressió.

Però, ja que no una fórmula, podem donar mostra d'alguna de les empleades. I això, a l'ensem, ens servirà, per raó de la identitat intrínseca referida, per a conèixer llur significat precís, que d'enlloc cap deduir amb més autoritat que del propi text legal; i, per motiu d'analogia formal, per a permetre fer-se càrrec de les variants, sense necessitat de transcriureles.

Recollim a n'aquest efecte els dos següents exemples, en els quals el subratllat és nostre i té per objecte aïllar dels corresponents paràgrafs l'essència de la clàusula.

En el conveni de comerç celebrat entre

Espanya i Suècia al 27 de Juny de 1892, la clàusula de què ens ocupem, s'expressa així:

«*Los objetos de origen y manufactura sueca enumerados en el cuadro A (fa referència a les mercaderies matèria singular del conveni) anejo al presente convenio, no serán sometidos a su entrada en España o Islas adyacentes cuando sean importados directamente por tierra o por mar, a derechos de entrada distintos ni más elevados que aquellos a que están o estarán sujetos los productos similares de origen o manufactura de cualquier otra nación*» (art.º 4). Segueix a n'aquest article un altre calcat en aquell, però referit a l'entrada a Suècia dels articles espanyols, és a dir, establint la reciprocitat.

L'article 2 del conveni de Comerç i Navegació entre Espanya i Itàlia firmat el 30 de Març de 1914, diu:

«En las transacciones entre los dos países los derechos de entrada de los artículos designados en los anexos A y B (els articles matèria singular del conveni) no podrán exceder de los tipos que en los mismos se indican.

»*Queda, además, entendido que, bajo reserva de las disposiciones contenidas en el art.º 6 (per ell s'exclouen certs productes dels efectes de la clàusula) del presente acuerdo, los productos del suelo o de la industria de una de las dos partes contratantes, se hallen o no denominados en dichos anexos, serán tratados a su importación en el territorio del otro sobre la base del de las tarifas más reducidas.*»

LLUR EXTENSIÓ

La clàusula, tal com resulta de les fórmules tot just transcrites, experimenta quasi-bé sempre restriccions o ampliacions

que, si bé no modifiquen llur significat, ne desvirtuen l'extensió, i que per ço i per tenir la categoria de quasi annexes, convé explicar per a comprendre mellor aquella.

Les limitacions es refereixen: a) a determinades mercaderies; b) a determinats països.

Pel que toca a les mercaderies, sovint s'exclouen algunes d'elles quan es tem—cosa que ocorre sovint—abandonar llur sort a les contingències de la clàusula, com succeeix en el conveni hispano-italià de 1914 amb el vi (al que fa referència l'excepció de l'art. 6 citat en el què d'aquell conveni s'ha transcrit) a l'expressar-se que el tracte de més favor no podrà ésser invocat per a altres vins que els de licor espanyols Xereç, Tarragona i Màlaga a llur importació a Itàlia, i per als vins de licor italians Marsala, Malvasia i Vermouth, a llur importació a Espanya.

En quan als països, és costum sostreure de la clàusula certes concessions fetes o que es puguin fer per als contractants i que, generalment, es refereixen: als països limítrofes, a l'objecte de facilitar el comerç de les fronteres; a n'aquelles nacions que per especials raons històriques o polítiques es desitja o convé otorgar-los-hi un tracte especialment favorable; i les que beneficia un Estat veí de resultes d'una Unió duanera amb ell, per no haver-hi possibilitat d'estendre-les als que no en formen part. Així, en el conveni italo-hispànic abans citat, s'exclou expressament a Itàlia, no obstant la clàusula, de les aventatges que Espanya concedeixi o tingui concedides a Portugal i a les Repúbliques Hispano-Americanas, i en el tractat Espanya-Estats Units no es feien extensives a n'aquella les aventatges que donguessin aquests a Cuba.

Les ampliacions tendeixen a impedir que la clàusula sigui burlada en benefici de tercer mitjançant l'otorgació d'aventatges que, sense tocar els drets aranzelaris d'importació als quals aquella és refereix, coloquessin, no obstant, en situació de desventatja a l'Estat que hagués contractat a llur emparament i confiant en la seva garantia.

Per això la clàusula es fa extensiva a altres drets, demés dels d'importació. I així veiem com en l'art. 3 del repetit conveni entre Espanya i Itàlia s'estableix que l'exportació de mercaderies d'un a altre país no estarà subjecte a altres ni majors drets que l'exportació dels mateixos articles al país més favoregut en aquest respecte, i que qualsevol favor concedit per un dels

contractants a una tercera potència, respecte l'exportació, serà immediatament, i sense condicions, estès a l'altre; i l'art. 6 del conveni hispano-suec determina que Espanya i Suècia es garantitzen mutuament que cap altre país disfrutarà d'un tracte més ventatjós per a quant es refereixi al consum, dipòsit, reexportació, trànsit i transbord de mercaderies i al comerç en general.»

APARICIÓ I GENERALITZACIÓ

: : DE LA CLÀUSULA : :

En el sentit que actualment té es troba usada per primera vegada en el tractat de Febrer de 1778 entre els Estats Units i França i de 1802 entre aquesta i Turquia.

Des de llavors fins al 1860 va generalitzant-se el seu empleu en els països europeus, i des del tractat de 25 de Gener de 1860 és tan unànim l'ús d'ella que pot dir-se no hi ha tractat, conveni o acord sense la clàusula, que ja esdevé clàusula *d'estil*.

LA INTERPRETACIÓ LEGAL DE LA CLÀUSULA

Creiem útil, abans d'entrar a donar un concepte més precís de la clàusula, donar-ne la que pot qualificar-se d'«interpretació autèntica».

Vejem-ne un parell d'exemples referits a les clàusules que ja ens són conegudes.

La R. O. del 26 de Desembre 1893 dictant regles per a l'aplicació del conveni amb Suècia, diu:

«Com segons aquell s'ha fixat el tracte de la nació més afavorida pels productes del quadre A, els drets que deuran aplicar-se als referits productes seran els que per a ells se senyalin en els diferents tractats o convenis que s'hagin estipulat o s'estipulin en el successiu.»

I la R. O. de 17 de Juliol de 1914 donant normes a les Duanes per a l'aplicació del conveni amb Itàlia, diu en l'art. 1: «Estipulant-se en l'art. 2 el tracte mutu de la nació més afavorida, s'aplicaran els productes originaris d'Itàlia no compresos en l'Anexe A del Tractat, els drets de la segona columna de l'Aranzel actual o els que resultin dels tractats vigents amb Dinamarca, Països Baixos, Suècia i Noruega i dels que en el successiu es concertin amb qualsevol altre país, excepte Portugal.»

OBJECTE I FINALITAT

Es desprenen clarament del text mateix de la clàusula.

Un tractat o un conveni comporten concessions recíproques, en vista a l'obtenció de certes aventatges recíproques. En contractar, un Estat, a canvi del tracte privilegiat que concedeix a determinades mercaderies del seu cootorgant, obté la reciprocitat per a certs de llurs productes per als quals li interessa buscar mercat que en condicions d'igualtat de tracte aranzelari no podria tenir, bé sigui per què els produexi en condicions d'inferioritat de qualitat o de preu, bé per alguna altra causa.

Ara bé, es comprèn fàcilment que si no s'assegura d'alguna manera aquest tracte privilegiat, l'Estat contractant s'exposa a haver fet concessions purament gratuïtes, doncs per altre tractat que celebri l'Estat del qual s'han obtingut aventatges, pot concedir-ne d'iguals o superiors a un tercer Estat que anul·lin de fet les que s'haurien conseguit.

Se'ns ofereix, doncs, la clàusula de la nació més afavorida com una conseqüència forçosa del regisme de tractats si no es volen perdre les concessions que faci a altres la nació amb qui primerament s'ha contractat, i inclòs les obtingudes a costa sempre d'un sacrifici; prenent amb això un accentuat caràcter d'assegurança o garantia, quin objecte i finalitat ben definits són els d'impedir que l'anunciat pugui ocórrer i prevenint aital contingència amb l'obligació recíproca de fer extensives al primer contractant amb la clàusula totes les aventatges que a tercers es concedeixin en possibles futurs contractes.

CONCEPTE I CARÀCTERS

Els antecedents exposats (text, interpretació autèntica, extensió, objecte i finalitat) permeten ja fixar el concepte i els caràc-

ters de la clàusula de la nació més afavorida.

Dins de la teoria dels tractats, la clàusula constitueix una de les excepcions al principi del dret civil i de l'internacional «res inter alios acta nobis nec nocet nec prodest».

Per la clàusula, les parts contractants es concedeixen mutuament un tracte de favor consistint en fer-se recíprocament beneficiàries de les aventatges de la rebaixa de tarifes que concedeixen a una altra, presentant això dugues notes diferencials o característiques que la distingeixen i individualitzen perfectament, i són: que la ventatja referida es concedeix pel sol fet i en el moment mateix de la firma del conveni o de la ratificació del tractat amb un tercer, essent aplicada de modo automàtic, sense necessitat de noves concessions o acords; que la rebaixa de tarifes en favor del beneficiari de la clàusula, quan hi ha lloc a llur aplicació, es fa a *títol gratuït*, no precisant concessions del favoregut.

DEFINICIÓ

L'exposat fins ara autoritza a donar la següent definició:

«La clàusula de «la nació més afavorida» consisteix en un pacte especial de garantia, formant part d'un tractat, conveni o acord predominantment comercial, pel qual els contractants es concedeixen mutuament, a títol gratuït, el dret de beneficiar de tota rebaixa en els drets aranzelaris d'importació concedida per un d'ells a un tercer, des del mateix moment i pel simple fet de la concessió, amb certes excepcions atanyent als països i a les mercaderies i amb ampliació a altres aventatges afectants al comerç.»—(Seguirà).

J. CACHOT TORROJA.

